

რისკების მართვის თავისებურებები საქართველოს სისტემური მნიშვნელობის კომერციულ ბანკებში

ლელია ლუდუშაური

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი, ეკონომიკის დოქტორი

ანოტაცია

თანამედროვე ეტაპზე საბანკო სისტემის განვითარების გლობალური ტენდენციები, ახალი ფინანსური პროდუქტებისა და ტექნოლოგიური ინოვაციების მზარდი ნაკადი, მკაცრი ბანკთაშორისი კონკურენცია, ეკონომიკური პროცესების არასტაბილურობა და ფინანსური მომსახურების ბაზრის მუდმივი ცვალებადობა ინვესტორებს საბანკო რისკების მკვეთრ ზრდას, რამაც შეიძლება უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ბანკების გადახდისუნარიანობასა და მომგებიანობაზე. აქედან გამომდინარე, რისკების იდენტიფიცირება, ანალიზი, შეფასება და ეფექტიანი მართვა გადამწყვეტია საბანკო სისტემის ლიკვიდურობისა და სტაბილურობისთვის, ასევე მეანაბრების დაცვის უზრუნველსაყოფად.

ნაშრომში განხილული და გაანალიზებულია საქართველოს სისტემური მნიშვნელობის ბანკებში (საქართველოს ბანკი, თბს ბანკი და ლიბერთი ბანკი) რისკების მართვის თავისებურებები, გამოწვევები და გამოთქმულია მოსაზრებები რისკმენეჯმენტის სრულყოფის ძირითადი მიმართულებების შესახებ.

საკვანძო სიტყვები: რისკმენეჯმენტი; სისტემური მნიშვნელობის ბანკები; რისკების მართვის ჩარჩო პროგრამა (GRAPE); რისკის მართვის „დაცვის სამი ხაზის“ მოდელი; რისკის აპეტიტი.

შესავალი

ეკონომიკის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სექტორს საბანკო სისტემა წარმოადგენს. კომერციულ ბანკებს მრავალრიცხოვანი და მრავალფეროვანი რისკების პირობებში უწევთ საქმიანობა. აქედან გამომდინარე, უაღრესად მნიშვნელოვანია კრიზისულ პირობებში რისკების სწორი იდენტიფიკაცია, შეფასება, ანალიზი და მართვის ეფექტიანი სისტემის შემუშავება, რათა მინიმუმამდე შემცირდეს რისკების მოსალოდნელი შედეგები და მათგან გამომდინარე დანაკარგები.

რისკების ოპტიმალური მართვის სისტემის ჩამოყალიბებასა და ფუნქციონირებას ემსახურება საბანკო ზედამხედველობის ბაზელის კომიტეტის მიერ შემუშავებული რისკების მართვის ჩარჩო პროგრამა (GRAPE—General Risk Assessment Program). რისკზე დაფუძნებული ზედამხედველობის ფარგლებში, საქართველოს ეროვნული ბანკი ცდილობს, გამოკვეთოს და სათანადო საზედამხედველო ღონისძიებებით შეამციროს ის პოტენციური რისკები, რომელმაც შესაძლოა პრობლემები შეუქმნას საფინანსო სისტემის უსაფრთხო და ჯანსაღ ფუნქციონირებას. აღნიშნული არ გულისხმობს საფინანსო სისტემის მონაწილე რომელიმე ინსტიტუტის გაკოტრების თავიდან გარდაუვალ არიდებას, არამედ გაკოტრების რისკებისა და საფრთხეების დროულად გამოვლენას და მათი რეალიზებით გამოწვეული უარყოფითი ეფექტების მაქსიმალურ შემცირებას საფინანსო სისტემის სტაბილურ ფუნქციონირებაზე.

განვიხილოთ სისტემური მნიშვნელობის ქართული კომერციული ბანკების: საქართველოს ბანკის, თბს ბანკისა და ლიბერთი ბანკის რისკების მართვის სტრუქტურა, თავისებურებები და გამოწვევები თანამედროვე ეტაპზე.

რისკმენეჯმენტი საქართველოს ბანკში

ბანკის სტრატეგიული მიზნების მისაღწევად მთავარია რისკის ეფექტურად მართვა. მატერიალური რისკები და გაურკვევლობები არის დირექტორთა საბჭოს და სამეთვალყურეო საბჭოს ფოკუსის ძირითადი არეალი. დირექტორთა საბჭოს აქვს საბოლოო პასუხისმგებლობა რისკის მართვაზე.

ცხრილი 1

ბანკის ორგანიზაციული რისკის მართვის (ERM) ჩარჩოს ძირითადი კომპონენტები

რისკის მართვა	არააღმასრულებელი რისკის მმართველობა	რისკის აპეტიტის ზღვარს ყოველწლიურად განიხილავს და ამტკიცებს დირექტორთა საბჭო. საბჭო ადგენს ტონს „ზემოდან“ და იღებს რჩევებს რისკის კომიტეტისგან.
	აღმასრულებელი რისკის მმართველობა	აღმასრულებელი მმართველობა აფასებს რამდენად ეფექტურად არის დანერგილი რისკის მართვის და შიდა კონტროლის პოლიტიკა და პროცედურები.
როლები და პასუხისმგებლობები	„დაცვის სამი დონის მოდელი“	ბანკის ERM ჩარჩო დაფუძნებულია „დაცვის სამი დონის მოდელის“ სტანდარტზე.
პროცესები და ინსტრუმენტები	რისკის აპეტიტი	ბანკს აქვს დანერგილი სხვადასხვა პროცესები იმისთვის, რომ აღმოაჩინოს, შეაფასოს, გაზომოს, მართოს და წარადგინოს რისკები, რათა დარჩეს რისკის აპეტიტის ფარგლებში.
	აქტიური რისკის მართვა: იდენტიფიცირება, გაზომვა, არიდება, ანგარიშგება	
შიდა კონტროლი	პოლიტიკა და პროცედურები	ბანკი მუდმივად ნერგავს კონტროლის გარემოს ბიზნეს პროცესებში – პასუხისმგებლობების გადანაწილება, სისტემებში ინტეგრირებული პრევენციული საშუალებები, მომხმარებლების უფლებების შეზღუდვა.

წყარო: კომერციული ბანკების მიერ პილარ 3-ის ფარგლებში ინფორმაციის გამჟღავნების წესით“ დადგენილი კომერციული ბანკების პილარ 3-ის წლიური ანგარიშგებები. საქართველოს ბანკი, 2023.

ბანკის რისკების მართვის ჩარჩო ეფუძნება რისკის მართვის „დაცვის სამი ხაზის“ სტანდარტულ მოდელს: 1. დაცვის პირველ ხაზს წარმოადგენენ შესაბამისი ბიზნეს/ოპერაციული ერთეულის პირველი ხაზისა და საშუალო ხაზის მენეჯერები, რისკის მართვაზე პასუხისმგებელი პირები (Risk Owner); 2. დაცვის მეორე ხაზი – რისკის ფუნქცია რისკების დირექტორის ქვეშ – ახორციელებს დაცვის პირველი ხაზის დამატებითი მხარდაჭერის ფუნქციებს, უმაღლეს მენეჯმენტთან ერთად; 3. დაცვის მესამე ხაზზე პასუხისმგებელია შიდა აუდიტის დეპარტამენტი.

თანამედროვე ეტაპზე განსაკუთრებით საყურადღებოა პრინციპულად ახალი რისკები, სახელდობრ: კლიმატური რისკი, მაკრო და გეოპოლიტიკური რისკები, რომელთა არ გათვალისწინების შემთხვევაში ბანკი ვერ შეძლებს თავისი სტრატეგიის შესრულებას, რაც, თავის მხრივ, ფინანსური მდგომარეობის გაუარესებას გამოიწვევს. ეს კი საქართველოს ეკონომიკაზე, რა თქმა უნდა, უარყოფითად აისახება.

უაღრესად საყურადღებოა აგრეთვე, საკრედიტო რისკი, როდესაც ბანკი ფინანსურ ზარალს განიცდის. ბანკს აქვს 3 დეპარტამენტი, სადაც საკრედიტო რისკის მართვა ხორციელდება. ესენია: 1. საცალო საკრედიტო რისკის მიმართულება; 2. კორპორატიული საკრედიტო რისკის დეპარტამენტი; 3. MSME საკრედიტო რისკის დეპარტამენტი.

რისკების მართვის სისტემა თბს ბანკში

თიბისი ბანკში დანერგილია ძლიერი, დამოუკიდებელი და ბიზნესზე ორიენტირებული რისკების მართვის სისტემა. მისი მთავარი მიზანია, რისკის მართვის ეფექტური სისტემის მეშვეობით ხელი შეუწყოს ბანკის მდგრადი მომგებიანობის უზრუნველყოფას აღებული რისკების გათვალისწინებით. რისკების მართვა ემყარება შემდეგ ოთხ ძირითად პრინციპს (თბს ბანკი, 2023):

1. რისკების გამჭვირვალედ მართვა სანდოობის მოსაპოვებლად. რისკებთან დაკავშირებულ პროცესებსა და პოლიტიკებში თანმიმდევრულობა და გამჭვირვალობა სხვადასხვა დაკავშირებული მხარის ნდობის მოპოვების წინაპირობაა.

2. რისკების მართვა თიბისი ბანკის სტრატეგიის განხორციელების ხელშემწყობი მნიშვნელოვანი ფაქტორია. რისკების მართვის პერსონალი რისკების იდენტიფიცირებისა და მართვის მეშვეობით იძლევიან რწმუნებას მიზნების მიღწევადობასთან დაკავშირებით.

3. რისკების მართვა თიბისი ბანკის კონკურენტული უპირატესობაა. რისკის სრულყოფილი, გამჭვირვალე და გონივრული მენეჯმენტი აყალიბებს ბანკის მიმართ სხვადასხვა დაკავშირებული მხარეების ნდობას.

4. ბანკის შემოსავლის დიდი ნაწილი ფორმირდება საკრედიტო რისკის მატარებელი აქტივის ელემენტებით, სახელდობრ, სავალუტო და კონცენტრაციის რისკებით. ბანკის სასესხო პორტფელი სტრუქტურულად დივერსიფიცირებულია მომხმარებელთა ტიპების, პროდუქტის სახეობისა და ინდუსტრიული სეგმენტების მიხედვით, რასაც მინიმუმამდე დაჰყავს საკრედიტო რისკი ბანკის დონეზე. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით საცალო სეგმენტი წარმოადგენდა მთლიანი პორტფელის 35,3%, რომელიც დაყოფილია იპოთეკურ და არაიპოთეკურ სესხებად, შესაბამისად 62,9% და 37,1%. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის პორტფელის 79% უზრუნველყოფილი იყო ნაღდი ფულით, უძრავი ქონებით ან ოქროთი. კონტრაქტის რისკის მართვის მიზნით, ბანკი განსაზღვრავს ლიმიტებს ინდივიდუალური კონტრაქტისთვის, რაც ზღუდავს ზარალის რისკს როგორც საბაზინო, ისე ვაჭრობის დაფინანსების თვალსაზრისით. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის შიდა საბანკო პორტფელი კონცენტრირებული იყო სარეიტინგო კომპანიების „Fitch“, „Moody’s“ და „Standard and Poor’s“-ის მიერ მინიჭებული მაღალი – „A“ საკრედიტო რეიტინგის მქონე ბანკებში. სავალუტო საკრედი-

ტო რისკის ბუფერის (CICR) ბანკის საკრედიტო პორტფელის მნიშვნელოვანი ნაწილი უცხოურ ვალუტაშია დენომინირებული. ლარის პოტენციური არსებითი გაუფასურება ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი რისკია, რამაც შეიძლება უარყოფითი გავლენა იქონიოს პორტფელის ხარისხზე. 2023 წლის 31 დეკემბერს ბანკის მთლიანი სესხების და კლიენტებზე გაცემული ავანსების (სესხის შესაძლო დანაკარგების რეზერვების დაკლებამდე) 48.6% უცხოურ ვალუტაში იყო დენომინირებული. მომხმარებელთა დიდი ნაწილის შემოსავალი წარმოდგენილია უცხოურ ვალუტაში, საზღვარგარეთიდან ფულადი გზავნილების, ტურიზმის ან ექსპორტის გამო. მიუხედავად ამისა, მომხმარებლები შეიძლება არ იყვნენ დაცულნი ლარის გაცვლითი კურსის მნიშვნელოვანი მერყეობისგან სესხის ვალუტის მიმართ. ლარზე ვრცელდება მცოცავი გაცვლითი კურსი და ის მრავალ შიდა და გარე ფაქტორზეა დამოკიდებული, რომლებმაც რიგ შემთხვევაში შესაძლოა გამოიწვიოს მისი გაუფასურება. 2023 წელს აშშ დოლარის/ლარის გაცვლითი კურსი წინა წელთან შედარებით 9,9%-ით გაიყარდა. კონცენტრაციის რისკი, მიუხედავად იმისა, რომ ბანკი იღებს ცალკეული მსესხებლების და სექტორული კონცენტრაციების რისკებს, ბანკის პორტფელი კარგად დივერსიფიცირებულია სექტორების და ცალკეული მსესხებლების მქონე კრედიტორებს შორის, რაც იწვევს ზომიერ მოწყვლადობას კონცენტრაციის რისკების მიმართ. თუმცა, მთავარ რისკის მატარებლებზე ჯამური დავალიანების ზრდის შემთხვევაში მოსალოდნელია, რომ შესაბამისად გაიზრდება რისკებიც. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით ბანკის მაქსიმალური დავალიანება ერთ უმსხვილეს დარგზე (უძრავი ქონება) სასესხო პორტფელის 9%-ს შეადგენდა. ამავდროულად, 20 უმსხვილეს მსესხებელზე დავალიანება საკრედიტო პორტფელის 9.1% იყო. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით, ბანკის ბანკთაშორისი პორტფელი კონცენტრირებული იყო სარეიტინგო კომპანიების „Fitch“, „Moody’s“ და „Standard and Poor’s“-ის მიერ მინიჭებული მაღალი – „A“ საკრედიტო რეიტინგის მქონე ბანკებში (თბს ბანკი, 2023)

საკრედიტო რისკის მიტიგაციის მიზნით, ბანკი აქტიურად იყენებს სხვადასხვა ტიპის უზრუნველყოფას. ბანკის უზრუნველყოფის მართვის პოლიტიკის თანახმად, უზრუნველყოფები იყოფა 4 ჯგუფად: უძრავი ქონება; მოძრავი ქონება; არამატერიალური აქტივი; თავდებობა, გარანტია (თბს ბანკი, 2023).

სავალუტო რისკთან დაკავშირებით სს „თიბისი ბანკი“ (საქართველო) ინარჩუნებს ვალუტის ღია პოზიციას სებ-ის ლიმიტების შესაბამისად, სახელდობრ, ბანკის საწესდებო კაპიტალის 20%-ის ფარგლებში.

სს „თიბისი ბანკი“ აფასებს საპროცენტო განაკვეთის რისკს წმინდა საპროცენტო შემოსავლის და კაპიტალის ეკონომიკური ღირებულების პერსპექტივებიდან. 2023 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით „თიბისი ბანკის“ კაპიტალის ეკონომიკური ღირებულების კოეფიციენტი 7,34% იყო, რაც საზედამხედველო ლიმიტზე (15%) ბევრად ნაკლებია (თბს ბანკი, 2023).

კიდევ ერთ მნიშვნელოვან რისკს წარმოადგენს საოპერაციო რისკი და მისი სახე კიბერ-უსაფრთხოება. აღნიშნული რისკების მისაღები დონის შეფასებისა და უზრუნველყოფისთვის, ბანკის მაღალპროფესიონალი შიდა გუნდი და მაღალი რეპუტაციის მქონე გარე მესამე მხარის პარტნიორები ყოველწლიურად ატარებენ: 1. SWIFT მომხმარებლების დაცვის ჩარჩოს გარე აუდიტს; 2. სებ-ის კიბერ უსაფრთხოების ჩარჩოს გარე აუდიტს, რომელიც ეფუძნება NIST-ის კიბერ უსაფრთხოების მართვის ჩარჩოს; 3. გარე საკონტროლო აუდიტს ISO 27001-ის მიხედვით; 4. ინტერნეტზე დაფუძნებული აპლიკაციების და კრიტიკული ინფრასტრუქტურის ინფორმაციის დაცვის ობიექტის კვლევას ბანკის მაღალი რეპუტაციის მქონე პარტნიორების დახმარებით.

მნიშვნელოვანია ასევე კაპიტალის ადეკვატურობის განსაზღვრა. კაპიტალის ადეკვატურობის ლიმიტები განისაზღვრება რისკის აპეტიტის ფარგლებში, რომლის დადგენის პროცესში ბანკი ითვალისწინებს მომავალზე ორიენტირებულ შემდეგ ელემენტებს: ეკონომიკურ პროგ-

ნოზს, ბანკის ფინანსურ მდგომარეობას, კაპიტალის დაგეგმილ განაწილებებს, სტრუქტურის და განუსაზღვრელობების პოტენციურ გავლენებს და სხვა.

ბანკი ასევე იმყოფება რეპუტაციის, კანონმდებლობის ცვლილების, მოდელის რისკის, აგრეთვე კვალიფიკაციური თანამშრომლების მოზიდვის, იურიდიული, ქცევის რისკის წარმოშობის წინაშე, რომლებსაც ბანკი მართავს შესაბამისი პოლიტიკისა და პრცედურების მიხედვით.

რისკების მართვა ლიბერთი ბანკში

ლიბერთი ბანკის რისკების მართვის სქემა მოიცავს 4 ძირითად კომპონენტს:

1. რისკის მართვის პრინციპები ითვალისწინებს რისკის მართვის სტრუქტურის რაოდენობრივ საფუძველს, ესენია:
 - რისკების მართვის ეფექტიანი კულტურის ხელშეწყობა;
 - რისკზე ანგარიშვალდებულება ბიზნეს ხაზების მიხედვით;
 - რისკების დამოუკიდებელი ცენტრალური ზედამხედველობა;
 - გადაჭარბებული კონცენტრაციების თავიდან აცილება და/ან შემცირება;
 - რისკების მკაფიოდ გამოვლენადობის, შეფასებადობის და მართვადობის უზრუნველყოფა.
2. სტრატეგიული პრინციპები ითვალისწინებს ხარისხობრივ მაჩვენებლებს, რომლითაც ხელმძღვანელობს ბანკი საზედამხედველო ფინანსური მიზნების მიღწევისას და რომლითაც იზომება ახალ ინიციატივებსა და ბანკის მიერ რისკის დასაშვებ დონეს შორის შეთანხმების ხარისხი. სტრატეგიული პრინციპები მოიცავს შემდეგს:
 - ყურადღების გამახვილება მოგების მრავალფეროვნებაზე, ხარისხსა და სტაბილურობაზე;
 - ორიენტირება ძირითად საქმიანობაზე ბანკის კონკურენტუნარიანი უპირატესობების ეფექტიანი გამოყენებით;
 - დისციპლინირებული და შერჩევითი სტრატეგიული ინვესტიციების განხორციელება.
3. საზედამხედველო ფინანსური მიზნები ორიენტირებულია აქციონერთა ღირებულების და ბანკის საქმიანობის ფრენჩაიზინგის მდგრადობის გრძელვადიან პერსპექტივებზე. აღნიშნული მიზნები ორიენტირებულია კაპიტალის შიდა გენერირებაზე მოგების მდგრადი ზრდის საფუძველზე, რომელიც ხელს უწყობს ბანკის წვდომას კაპიტალზე სათანადო კომერციული პირობებით და ადეკვატური კაპიტალის შენარჩუნებაზე ბანკის რისკის პროფილთან მიმართებაში.
4. რისკის დასაშვები დონის შეფასებები ითვალისწინებს ობიექტურ მაჩვენებლებს, რომელიც ზომავს რისკს და ახდენს ბანკის მისაღები რისკის დონის ფორმულირებას. ასეთი მაჩვენებლები უზრუნველყოფენ კავშირს რისკის მიღების ფაქტობრივ ოპერაციებსა და რისკის მართვის პრინციპებს, სტრატეგიულ პრინციპებსა და საზედამხედველო ფინანსურ მოთხოვნებს შორის.

ლიბერთი ბანკის რისკების მართვა ეყრდნობა „დაცვის სამი ხაზის“ სტანდარტულ მოდელს:

1. სამეთვალყურეო საბჭო; 2. დირექტორთა საბჭო; 3. შიდა აუდიტი(ლიბერთი ბანკი, 2023).

დასკვნები და რეკომენდაციები

ამრიგად, ბანკების ეფექტიანი ფუნქციონირება რამდენიმე საბაზისო ფაქტორზეა დამოკიდებული, სახელდობრ: სწორი საბანკო მენეჯმენტი (ბანკის საქმიანობის სტრატეგიული დაგეგმვა, ანალიზი, რეგულირება და კონტროლი, ასევე, ოპერაციების, ფინანსების, პერსონალისა და მარკეტინგული საქმიანობის მართვა) და საბანკო რისკების მართვის სტრატეგია (რისკების სახეობების გამოვლენა, შეფასება და შესაბამისი დეპარტამენტის მიერ მათი მუდმივი მონიტორინგი).

საქართველოს სისტემური მნიშვნელობის ბანკები, საბანკო რისკების წარმოშობის უამრავი მიზეზის მიუხედავად, წარმატებით ართმევენ თავს მათთან გამკლავებას, რაც, უპირველეს ყოვლისა, სწორად შერჩეული სტრატეგიისა და პროფესიონალებისგან შემდგარი გუნდის დამსხურებაა. მიუხედავად ამისა, კომერციული ბანკების შემდგომი განვითარებისთვის მნიშვნელოვანი და მიზანშეწონილია ცვლილებები, რომლებიც შეძლებს საბანკო რისკების მინიმიზაციას როგორც კრედიტორებისთვის, ასევე დეპოზიტორებისთვის.

გარდა ამისა, ბანკებმა ყურადღება უნდა გაამახვილონ ვალდებულებების დივერსიფიკაციაზე, სახელდობრ, რისკების გადანაწილებაზე სხვადასხვა აქტივებში, გეოგრაფიულ არეალებსა და სექტორებში. შესაბამისად, მოსალოდნელი უარყოფითი შედეგები დიდ გავლენას ვეღარ მოახდენს ქვეყნის ფინანსურ სექტორზე.

რისკებისგან თავის დასაცავად მიზანშეწონილია ბანკებმა გამოიყენონ ჰეჯირებისა და დაზღვევის თანამედროვე სისტემები, კაპიტალის საკმარისი რეზერვების ფორმირება და მოწინავე IT ტექნოლოგიები, კერძოდ, ხელოვნური ინტელექტისა და უახლესი ელექტრონული სისტემების დანერგვა-განვითარება სწრაფი ანალიზისთვის.

ამავე დროს, საკმაოდ მნიშვნელოვანია ბანკების მიერ ოპტიმალური და რაციონალური შიდა კონტროლის სისტემის ჩამოყალიბება და დახვეწა, რათა დროულად გამოავლინონ და შეამცირონ საქმიანობის ნეგატიური შედეგები. ამ პროცესში აუცილებელია თანამშრომლების აქტიური მონაწილეობა და მათი კვალიფიკაციის მუდმივი ამაღლება ტრენინგების საშუალებით.

ლიტერატურა

1. საქართველოს ეროვნული ბანკი – რისკებზე დაფუძნებული საზედამხებველო ჩარჩოს – რისკების შეფასების საერთო პროგრამის (GRAPE) სახელმძღვანელო, თბილისი, 2022. <https://nbg.gov.ge>
2. თბილისი ბანკი-მმართველობითი ანგარიში 2023. <https://tcbank.ge>
3. საქართველოს ბანკი – მმართველობითი ანგარიშგება 2023. <https://bankofgeorgia.ge>
4. ლიბერთი ბანკი – მმართველობითი ანგარიშგება 2023. <https://libertibank.ge>
5. <https://www.creditriskmonitor.com> – credit risk monitor

PECULIARITIES OF RISK MANAGEMENT IN SYSTEMICALLY IMPORTANT BANKS OF GEORGIA

Leila Ghudushauri

*Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Associate Professor, Doctor of Economics*

Summary

At the present stage, global trends in the development of the banking system, the increasing flow of new financial products and technological innovations, fierce interbank competition, instability of economic processes and constant volatility of the financial services market lead to a sharp increase in banking risks, which can have a negative impact on the solvency and profitability of banks. Therefore, the identification, analysis, assessment and effective risk management are crucial for the liquidity and stability of the banking system, as well as for ensuring the protection of depositors.

The article discusses and analyzes the features and problems of risk management in systemically important banks of Georgia (Bank of Georgia, TBS Bank and Liberty Bank), and expresses opinions on the main directions for improving risk management.

Keywords: *risk management; systemically important banks; GRAPE—General Risk Assessment Program; risk management model "Three lines of defense"; risk appetite.*

Effective functioning of banks depends on several key factors, namely: proper banking management (strategic planning, analysis, regulation and control of banking activities, as well as management of operations, finance, personnel and marketing activities) and banking risk management strategies (identification of risk types, assessment and corresponding ongoing control by the unit).

Systemically important banks of Georgia, despite the numerous causes of banking risks, manage to successfully combat them, which is, first of all, a correctly chosen strategy and dispersion of the team of professionals. Nevertheless, for the further development of commercial banks, changes are important and appropriate that will reduce banking risks for both creditors and depositors, which, in turn, will lead to further improvement of the bank's performance indicators.

In addition, banks should focus on diversification of liabilities, namely, on the distribution of risks across different assets, geographic regions and sectors. Therefore, the expected negative consequences will not have a major impact on the financial sector.

In order to protect against risks, it is advisable for banks to use the capabilities of modern hedging and insurance systems, the formation of sufficient capital reserves, as well as the implementation and development of modern IT systems, in particular artificial intelligence and the latest electronic systems for express analysis.

At the same time, it is very important for banks to create and improve an optimal and rational internal control system in order to promptly identify and reduce the negative results of their activities. This process requires the active participation of employees and continuous improvement of their skills through training.